

nyam 'menjar' a l'Emp., Mall. i Men., *nyanyam* a Llofríu, *nyamar* 'menjar' a Palamós i Palafrugell. Una altra variant *nyany*,¹ *nyany-nyany* està localitzada per *AlcM* al Ross., Alt Emp., Olot i Gironès.

Notem a més *nyama* 'polpa comestible, o molla d'una fruita', mot un poc infantil, molt viu. Fou usat per Coromines en el seu *Viatge a Màlaga*: «la *chirimoya* --- la parteixo pel mig, i amb una cullereta trec la *nyama*, flonja, pasta consumida» (p. 50); *AlcM* el localitza al Ross., i alguns punts del nord-est, entre ells Lledó.

¹ Aquesta base expressa, a més, 'porc': *nyeny* i *nyenyo* (Men.), *nyony* a Mancor (Mall.); *nyanya* 'porqueria, brutícia' a Olot.

Nyanyo, *nyangro*, V. *nyanyo* *Nyany*, *nyanya*, *nyanyam*, V. *nyam-nyam* *Nyànyaro*, V. *nyanyo*

NYANYO, 'bony que surt a algú a conseqüència d'un cop' (*DFa.*), mot de creació expressiva en el llenguatge infantil. □ 1.^a doc.: 1805, Belv.

DAG. dóna a més el sentit de 'trenc, xiribec', Amengual només aquest significat. No figura en les fonts valencianes. Com és freqüent en creacions semblants, apareix amb diverses variants: *nyayo* a Arbúcies (Selva), *DAG.*; *nyenyo* (Camp de Tar., Emp., Tremp, Balears), *nyango* (Ross.), *nyàngol* a Vilanant (Alt Emp.), *nyangro* a Olot, *nyanyaro* a St. Feliu de G., *nyago* (Vall d'Àneu, Sort, Torelló); notem a més de Mall.: *nyony* 'tió gruixut i mal d'estellar, que es posa al foc' (Manacor), *nyarco* 'tall gros produït en un membre del cos' (Mancor), *nyércol* 'nyanyo' (Artà). D'altra banda, *nyago* és un joc de pilota a la zona de La Marina de Val., i *nyagar* 'jugar al nyago' (veg. la descripció en *AlcM*), *nyigo*, cert joc infantil (Pol, *Aneu*, p. 24). Cf. *nyànyera* «carantofia o zalameria» (Escrig).

Nyango designa, a més, la planta del jardí amb flors de diverses colors, *Balsamina hortensis* (*BDC* xvii, 35; *DFa.*).

Nyaol, *nyaolar*, *nyagolar*, V. *ganyolar* *Nyap*, *nyapa*, V. *nyaufar* *Nyapit*, V. *glapir* *Nyàquera*, V. *nacre* *Nyarco*, V. *nyanyo* *Nyarro*, V. *nyerra* *Nyas*, V. *haver* *Nyasco*, V. *nyesclo*

NYAU-NYAU, 'gata moixa, gata maula' (*DAG.*, *DFa.*), d'origen onomatopèic.

Nyau-nyau i *nyeu-nyeu* representen el parlar gemeç i nasal, com d'una persona gata maula o hipòcrita; hom diu *és un(a) nyau-nyau* o *nyeu-nyeu*, *fer nyeu-nyeu* etc. (exs. d'autors com Noller, VCatalà, JCarner en *AlcM*). Aquest diccionari els dóna com a propis dels dialectes or., occ. i balear. Notem també *nyunyú* 'veu o so monòton que mareja' (Men.), *fer nyunyú* 'turmentar, fastidiar' (ja en Febrer i Cardona); un exemple de *nyeu-nyeu* 'parlar amb veu nasal' de l'escriptor P. Girbal (1923) en *AlcM*; *nyim-nyam*, dit de persona molt pausada i alhora irresoluta en la seva manera de parlar (Val., Escrig).

Nyau com a onomatopèia del lladruc del gos en un

text de 1700 (*BABL* x, 231); *nyeu* o *nyau* expressa el miol del gat a València (CRos, 1764, Sanelo, Escrig); *jugar a nyaus* 'discutir violentament' (localitzat per *AlcM* a Llofríu); *nyaular*¹ 'lladrar' (Tamarit, Fraga), 'miolar, maullar' (Val., Sanelo), *nyeular* 'miolar' (Eiv.), *nyaulit* 'miol' (Val.), *nyeuladissa* 'mioladissa' (Eiv.), *nyeula* 'veu prima i nasal, de persona pidolaire' (Mallorca); *nyiular*, *nyolar* 'respirar amb el nas' (Ross.); cf. *nyaupir* 'lladrar' (Pol, *Vall d'Àneu*, p. 24), amb contaminació de *glapir*; *nyapir* id., registrat per JCoromines a Aneto (Alt Aragó), 1957.

¹ Cf. però *nyagolar* < *ganyolar* (GANNIRE × ULULARE?)

15 NYAUFAR, 'aixafar, abonyegar' (*DFa.*), mot de creació expressiva fet damunt *nya(u)ff-* (semblantment a *aixafar*, cast. *chafar*, creats a base de la síl·laba *çaff-*). □ 1.^a doc.: *DAG.*

Aquest diccionari el dóna a Palamós com a 'aixafar, trepitjar parlant dels raïms' i de la Plana de Vic com a 'abollar, abonyegar' amb l'exemple «--- aquesta olla se *nyaufa*, està *nyaufada*». *AlcM* el localitza a les localitats del Nord, incloent-hi el Rosselló, i duu a més un passatge del folklorista Violant Simorra (del Pallars), on hom es refereix a l'aixafament de la mel tot just treta de les arnes. Fou usat pel rossellonès Saisset: «la jaqueta de grut (=segó) *nyaufada* i tota bruta» (*Catalanades*, p. 144). Existeixen les següents formes variants: *nyafar*, localitzat per *AlcM* a Gualta (Emp.), *nyofar* a l'Emp., i Lluçanès, *nyifar* al Vallès. El mot apareix també a Eivissa en les formes de *nyu-far* i *nyifar* (*DAG.*, *AlcM*).

És de la mateixa base onomatopèica o un derivat de *nya(u)far*: *nyafa* 'taca', *nyafegós* 'brut, ple de taques' (*DFa.*), amb la variant *nyafla* 'taca', *nyaflada* id. a Tortosa (Mestre i Noé, *BDC* III, 103); aquest darrer autor va emprar un cop el verb *nyafjar* 'tacar' (*Giripigues*, 138); *nyeufa* 'dona cançonera'.¹

Amb diferent consonantisme tenim: *nyapa* 'taca o clap d'alguna extensió', *treure'n nyapa* (d'un afer) 'treure'n profit' (*DFa.*), americanisme (*DECH*, *YAPA/ñapa*) i *nyap* 'taca', 'bunyol, disbarat' («Has vist el quadre que ha pintat? És un *nyap*», *DAG.*), i a més *nyepa* 'mentida'. És molt probable que *nyap* en el sentit de 'cosa no recixida, bunyol' i *nyepa* 'mentida' eren en un principi interjeccions de sorpresa o protesta davant d'un disbarat o una mentida respectivament.² Notem que *nyep* està registrat a Eivissa com una interjecció pel *DAG.*³

És també de creació expressiva el men. *nyefa* 'broma', 'befa' (que té un paral·lel en *befa*, basat en la síl·laba *bef-* expressant 'escarn' o 'mofa', *BEFA*); Camps i Mercadal ens ofereix aquests exemples: «—Quin hora és? —Les tres --! (en to de *nyefa*)» (*Folk. Men.* I, 153), «Emperó s'Ironia, sa *Nyefa*, desinimiga de ses coses tendres i respectables, s'hi afiga per en mitj ---» (ib. II, 26). *Nyifa* 'gest estrany per fer riure' i *nyifes!*, expressió burlesca que es diu quan un deixa burlat un altre, tots dos usats a Mall. (*AlcM*), i *nyefeta* 'persona pobra d'esperit, mancat d'enginy' (Men.). Notem que